

DOI: 10.21005/pif.2023.55.E-03

EVOLUTION OF A PRE-WAR SINGLE-FAMILY HOUSE IN SZCZECIN: ARCHITECTURE, HISTORY AND METAMORPHOSIS

EWOLUCJA PRZEDWOJENNEGO DOMU JEDNORODZINNEGO W SZCZECINIE: ARCHITEKTURA, HISTORIA I METAMORFOZA

Elżbieta Czekieli-Świtalska

PhD architect

Author's Orcid number: 0000-0002-4423-033X

Alicja Świtalska

PhD architect

Author's Orcid number: 0000-0002-0790-2563

West Pomeranian University of Technology in Szczecin, Poland
Poland Faculty of Architecture

ABSTRACT

The article presents the architectural metamorphosis and changes in land management within the context of single-family housing, with a focus on the twin building structure in the Pogodno neighborhood of Szczecin. The analysis encompasses the evolution of spatial layout and its adaptation to the needs of successive generations of residents. Consideration is given to alterations in the utilization of adjacent spaces, in the context of overarching architectural trends and lifestyles. The study aims to unveil the history of the property, as well as the architectural transformations and land management developments.

Key words: detached buildings, Pogodno, single-family housing, Szczecin, transformation, twin-building structures, villa district.

STRESZCZENIE

Artykuł przedstawia metamorfozę architektoniczną i zmiany w zagospodarowaniu działki w kontekście zabudowy jednorodzinnej, skupiając się na bryle budynku w zabudowie bliźniaczej na osiedlu Pogodno w Szczecinie. Analiza obejmuje ewolucję układu przestrzennego oraz jego dostosowanie do potrzeb kolejnych pokoleń mieszkańców. Rozważane są zmiany w zagospodarowaniu przyległej przestrzeni, w kontekście ogólnych trendów architektury i stylów życia. Badanie ma na celu pokazanie historii obiektu i przekształceń architektonicznych oraz zagospodarowania terenu.

Słowa kluczowe: dzielnica willowa, budynki wolnostojące, Pogodno, przekształcenia, Szczecin, zabudowa bliźniacza, zabudowa jednorodzinna.

1. INTRODUCTION

The aim of this article is to present the process of architectural metamorphosis and transformations in land utilization within the context of single-family housing. The featured case analysis encompasses a twin-building, single-family structure situated in the Pogodno district of Szczecin. *Pogodno is a housing estate which today includes several smaller residential areas, also West End and Neu West End. Because of its residential character and high quality combination of public and green spaces it is one of the most attractive housing estate in Szczecin.* (Bizio K. 2013, s. 26)

The article focuses on analyzing changes in the building's structure, spatial arrangement, and materials used, which emerged in successive periods, illustrating how the house has become more functional and adapted to the needs of subsequent generations of residents. Additionally, an examination of the land associated with the property was conducted, taking into account changes in its usage as well as the surrounding landscape.

The portrayal of these transformations not only aims to unveil the history of the specific object but also to illustrate broader trends in single-family housing architecture and its surroundings, lifestyles, and the approach to the natural environment in the immediate residential area. This analysis contributes to a better understanding of how the surrounding construction environment evolves and how the past shapes the present and future of our living spaces.

2. METHODS AND RESEARCH SCOPE

Various research methods were employed in this study to decipher the transformations occurring within the house and its surroundings. The analysis of historical sources provided profound insights into the original design and architecture. Scholarly publications supplied context for changes in construction and urban trends. Field studies involved direct observation of the building and plot evolution over the years, offering insights into the gradual adaptation of the house to new standards of living.

Analysis of maps and archival photographs enabled the verification of changes in the building's structure, spatial layout, and land usage. Direct interviews with descendants of the original owners yielded valuable information about the purposes, motivations, and choices made during successive phases of renovation. These narratives introduced a human dimension to the analysis of architectural changes.

The research focused on one half of a twin-building house situated in the Pogodno district of Szczecin. This case study facilitated a thorough analysis of changes both within the building and in the approach to land use over the years.

3. POGODNO DISTRICT

Pogodno constitutes a significant part of the city of Szczecin, serving as an administrative (Uchwała, 1990) district within the West district. Situated in the western part of the city, Pogodno is bordered to the north by the Zawadzkiego-Klonowica district, to the northeast by Arkońskie-Niemierzyn, and to the east by Łękno and Turzyn. The southern boundaries of Pogodno connect with the Świerczewo and Gumieńce districts, while its western edge adjoins the Krzekowo-Bezrzecze district. The location of the Pogodno district in 1945 and 2023 is presented on figures number 3. *The Pogodno district bore the name Ackersmannshöhe in honor of the famous mayor of the city, Ackermann, who served from 1907 to 1931.* (Barntik P. p. 144)

Pogodno is a typical residential district that combines various amenities such as commerce, dining, sports, recreation, and education. Within this area, there is a diverse range of building characteristics, including detached houses, semi-detached houses, and row houses. Among them, there are both single-family homes and residential buildings of a multifamily nature, with the entire development characterized by low intensity. ... *Old Pogodno, originally the residence of wealthy Szczecin residents, municipal employees, and the police. The district is friendly to its residents and entirely*

devoid of industry. Dozens of standing villas here reference 19th-century architecture. (Hozer J., Putek-Szeląg E., Szeląg M., 2009. p. 100)

Undoubtedly, Pogodno stands out for its architecture harmoniously integrated into the picturesque green surroundings that envelop both private properties and public spaces. *Residents of Pogodno emphasize the greenery that envelops the houses, providing a sense of tranquility, immediately noticeable as one of the district's virtues* (Krantz W., 1976). The abundance of greenery undoubtedly constitutes a significant asset of the district, although the tall trees, while adding charm, can pose a challenge to optimal sun exposure, crucial for photovoltaic panels that achieve their peak efficiency in full sunlight (Fig. 1 and 2).

Pogodno district is a model for a well-designed classical urban composition. Initially, it was a district of apartment blocks for local civil servants where later schools, private villas and green areas were added. It is considered by many citizens as an example of urban development based on the idea of garden cities. (Heigel M. 2019, p. 178)

The residential architecture in Pogodno was designed, among others, by Abrahamowicz, drawing inspiration from the pre-war construction. *As the first of architects, he drew from the existing patterns of solid German architecture of single-family homes in the villa district of Pogodno. Amidst the greenery stand two- to three-story brick houses, adorned with eye-catching brick details and featuring slanted, high ceramic roofs with broad eaves. Abrahamowicz approached the pre-war German construction tradition of Pogodno with the humility and sensitivity that characterized his work.* (Sachanowicz, 2018, p. 242)

Fig. 1 Greenery in the Pogodno district in Szczecin. Source: Photographs by the author.

Ryc. 1 Zieleń na osiedlu Pogodno w Szczecinie. Źródło: Fotografie autorki

Fig. 2 Greenery in the Pogodno district in Szczecin, as seen in aerial photographs. Source: Photographs by Alicja Świtalska, taken between 2020-2022.

Ryc. 2 Zieleń w dzielnicy Pogodno w Szczecinie, na zdjęciach z powietrza. Źródło: Zdjęcia Alicja Świtalska w latach 2020-2022

4. THE HISTORY OF THE HOUSE LOCATED ON REYMONTA STREET

4.1. Location

The building under study is situated in the northeastern part of Pogodno. The precise location of the building is depicted in illustrations No. 4, 5, and 6. It is in close proximity to Primary School No. 3, located at 23 Władysław Reymont Street.

Fig. 3. On the left: a map with the districts of Szczecin from 1945. Source: Districts of Szczecin 1945. On the right: The location of the Pogodno estate in 2023. Source: Author based on Google Maps.

Ryc. 3. Po lewej: mapa z dzielnicami Szczecina z 1945 rok. Źródło: Dzielnice Szczecina 1945. Po prawej: lokalizacja osiedla Pogodno z 2023 roku. Źródło: autor na podstawie map Google.

Fig. 4. The location of the building on a fragment of the map from 1936, indicated by an arrow. Source: Map of Szczecin from 1936. 2014.

Ryc. 4. Położenie budynku na fragmencie mapy z 1936 roku, zaznaczono strzałką. Źródło: Mapa Szczecina z 1936. 2014

Fig. 5. The location of the building in the immediate vicinity, 2019, indicated by an arrow. Source: Photo by Alicja Świtalska.

Ryc. 5. Położenie budynku w najbliższym otoczeniu z 2019 roku, zaznaczono strzałką. Źródło: zdjęcie Alicja Świtalska

Fig. 6. The location of the building in the immediate vicinity, 2019, indicated by an arrow. Source: Photo by Alicja Świtalska.

Ryc. 6. Położenie budynku w najbliższym otoczeniu, 2019 roku, zaznaczono strzałką. Źródło: zdjęcie Alicja Świtalska

The buildings located on the same section of the street (Fig. 5) shared a similar functional layout and architectural appearance.

4.2. Designs and Development

A part of the Pogodno district was established in the 1930s, during the 20th century. The examined building represents a typical twin house characteristic of that period in single-family housing. Its history of construction and transformations has been subjected to analysis. Illustration no. 7a depicts the building shortly after its completion, while in illustration no. 7b, the building can be seen still in its original form, several years after construction. Additionally, both illustrations showcase the greenery in front of the house, with particular emphasis on birch and spruce trees. In illustration 7b,

there is also a noticeable growth of these green elements that contribute to the building's surroundings, compared to the earlier photograph (Fig. 7a) where the building's structure was more prominent, and the greenery was less developed.

Fig. 7. House built in the 1930s. Source: Photos from the authors' archive.

Ryc. 7. Dom wybudowany w latach trzydziestych XX wieku. Źródło: Zdjęcia pochodzą z archiwum autorek

It was a two-story building with a basement and a high roof, which remained unchanged until the 1990s, except for the construction of a garage. The layout of the basement reflected the rooms on the ground floor (Fig. 8). On the ground floor, there was an entrance hall leading to a WC, followed by a corridor with entrances to two rooms, a kitchen, and stairs leading to the first floor and the basement (Fig. 9). The first floor featured a corridor providing access to a bathroom, three rooms, and stairs leading to the attic and the ground floor. The entrance to the stairs leading to the attic was secured with doors (Fig. 10).

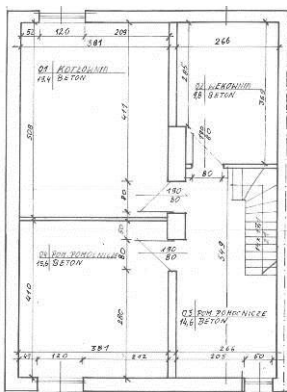

Fig. 8. Basement floor plan. Source: Czekiel-Świtalska E.

Ryc. 8. Układ pomieszczeń piwnicy. Źródło: Czekiel-Świtalska E.

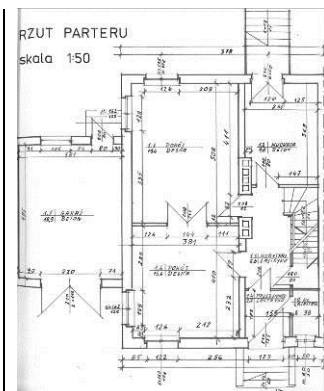

Fig. 9. Ground floor functional layout. Source: Czekiel-Świtalska E.

Ryc. 9. Układ funkcjonalny parteru. Źródło: Czekiel-Świtalska E.

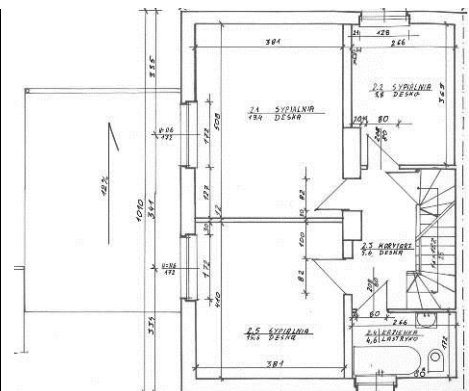

Fig. 10. First floor functional layout. Source: Czekiel-Świtalska E.

Ryc. 10. Układ funkcjonalny piętra. Źródło: Czekiel-Świtalska E.

In the mid-1960s, a garage was added to the building. This required the removal of a spruce tree. In the 1980s, a portion of the attic was converted into living space.

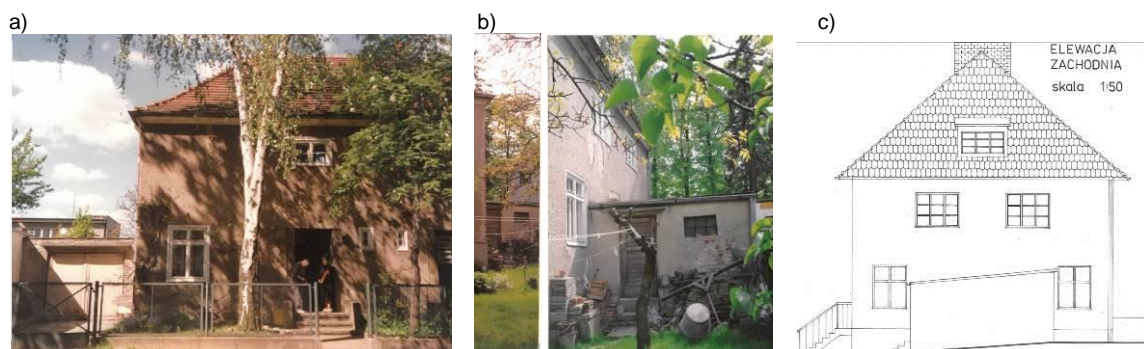

Fig. 11. The building with an attached garage (on the left), appearance before 1995. Photo a – front of the building, photos b – appearance of the garage from the garden side. Source: authors' archive. Drawing "c" shows the inventory from 1995, which shows the outline of the garage. Source: E. Czekieli-Świtalska.

Ryc. 11. Budynek z dobudowanym garażem (po lewej), wygląd przed 1995 rokiem. Zdjęcie a – front budynku, zdjęcia b – wygląd garażu od strony ogrodu. Źródło: archiwum autorek. Rysunek „c” przedstawia inwentaryzację z 1995 roku, na której widać obrys garażu. Źródło: E. Czekieli-Świtalska

The presented building is an example of many in Pogodno that had a similar functional layout and architecture. The vast majority of them underwent a transformation over the years, both in appearance and the arrangement of individual functions.

In the second half of the 1990s, the building underwent expansion and renovation. The garage from the 1960s (Fig. 11), which had a length of less than 5 meters, was demolished, and in its place, a new garage was constructed. Behind it, on the north side, a room was added, and above them, a large split-level living room was created, providing access to light from both the south and north sides. This was done to partially change the functional layout.

During this period, three generations lived in the building. The ground floor consisted of a vestibule, a bathroom, a corridor, three rooms, and a kitchen. An additional room was added on the first floor, and one of the previous rooms was converted into a kitchen. The attic was also completely converted into living space. This required a change in the roof architecture by adding three dormers. Two dormers with single windows were placed on the south and north sides, while one dormer with two windows was situated on the west side. The windows on the west side had to be bricked up due to the extension over the garage. The entire house was also insulated. The biggest challenge was the construction aspect, specifically whether the existing wall adjacent to the expanded part could be used as a load-bearing structure for the planned ceiling.

Fig. 12. The house during expansion and a major renovation in the mid-1990s. Source: Photo by the author.

Ryc. 12. Dom w trakcie rozbudowy i generalnego remontu w połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Źródło: Fotografia autorki

Fig. 13. The attic space after expansion and reconstruction in the second half of the 1990s. Source: Photo, design, and furnishings by the author.

Ryc. 13. Zagospodarowane poddasze po rozbudowie i przebudowie w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Źródło: Fotografia, projekt i urządzenie autorki

Not only the roof's architecture underwent a transformation, but also changes were introduced to the windows. Their replacement significantly improved thermal insulation, consequently enhancing the building's energy efficiency. Another aspect of the modernization project involved enlarging the size of the windows. This adjustment had a fundamental impact on interior illumination, creating a more comfortable living space while facilitating a greater flow of natural light, which positively influenced occupants' comfort.

Further considerations of the modernization process reveal significant alterations in the garage's appearance and the external structure of the building. Post-modernization, the garage received an automatic, large gate, and its dimensions saw a slight increase. Directly behind the garage, in the northern part of the building, a living space in the form of a room was established. It is noteworthy that a canopy was added in front of the main entrance to the building, on the southern side, representing a significant improvement in terms of weather conditions (Fig. 14a).

Significant architectural changes were also introduced on the northern side, with the addition of new architectural elements. In this case, a balcony was created above a section of the ground floor in the newly extended part of the building, significantly enriching the appearance of the facade and the functionality of the structure (Fig. 14b). These modifications not only impacted the aesthetics but also enhanced the overall usability of the house.

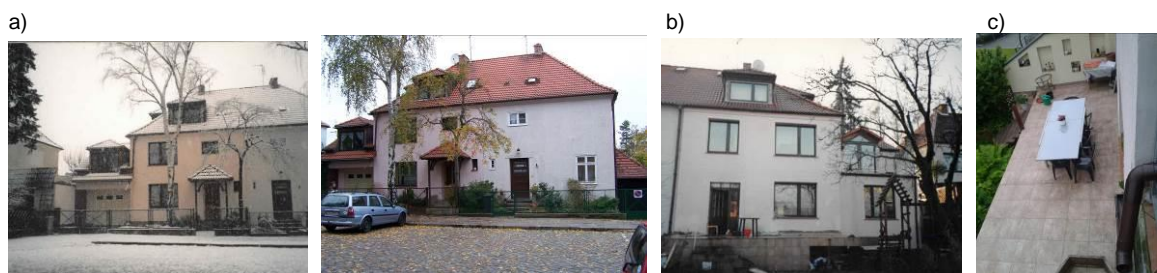

Fig. 14 The house after expansion and reconstruction, at the end of the 20th century and the beginning of the 21st century. From left: year 1999, 2005, photo b - view from the garden side, c - terrace. Source: Photos by the author.

Ryc. 14. Dom po rozbudowie i przebudowie, na koniec XX wieku i początku XXI w. Od lewej rok 1999, 2005, zdjęcie b) widok od strony ogrodu, c - taras. Źródło: fotografie autorki.

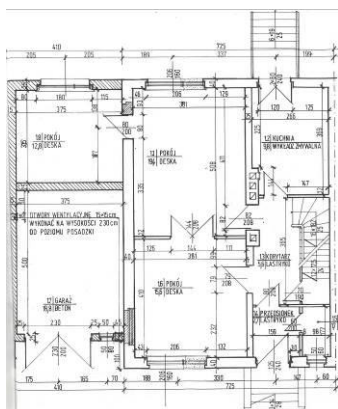

Fig. 15. Ground floor plan from 1996. Source: Czekiel-Świtalska E.

Ryc. 15. Projekt parteru 1996 rok. Źródło: Czekiel-Świtalska E.

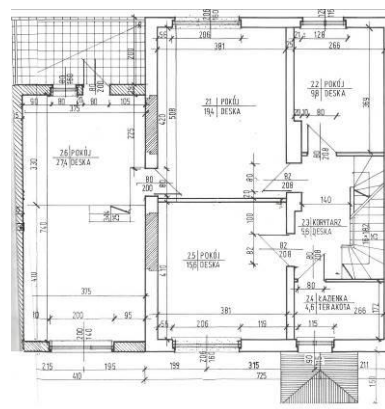

Fig. 16. First-floor plan from 1996. Source: Czekiel-Świtalska E.

Ryc. 16. Projekt piętra 1996 rok. Źródło: Czekiel-Świtalska E.

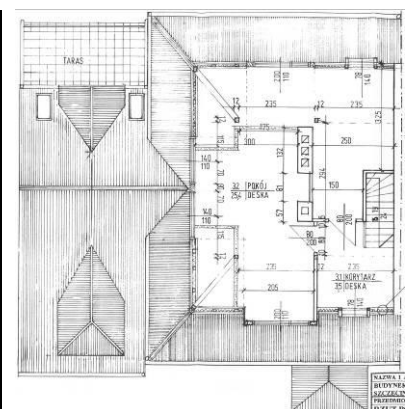

Fig. 17. Attic plan from 1996. Source: Czekiel-Świtalska E.

Ryc. 17. Projekt poddasza 1996 rok. Źródło: Czekiel-Świtalska E.

In the context of further modernization of this property, notable additional changes occurred, impacting its functionality and energy efficiency. In a subsequent phase, the building was expanded

with the addition of a terrace on the northern side, introducing a new architectural feature. An intriguing aspect of this expansion was the inclusion of wooden stairs, granting access to the garden below. The details of this modification are depicted in illustrations 14b and 14c.

In the years 2021 and 2022, as part of ongoing efforts to enhance the building's parameters, window replacement took place. The new windows, while retaining the shape and aesthetics developed in the latter part of the 1990s, boast significantly improved thermal insulation properties. This step contributed to an enhancement in the building's energy efficiency, a pivotal aspect in striving for the sustainable and efficient operation of residential structures.

4.3. Greenery

One of the charms of the Pogodno district, which has attracted and continues to captivate residents, is the abundance of greenery present on both private properties and public spaces. Similar to its architecture, the green landscape also undergoes changes but remains an integral part of the identity of this place. *The splendid villas stood amidst majestic old trees and exotic shrubs, such as magnolias, which enchanted the pioneers of the first spring in Szczecin.* (Łopuch M. p. 322)

The garden at the rear and the greenery at the front of the discussed property have evolved over time. The changes that occurred did not lead to a reduction in the overall green space; instead, the removal of one green area often resulted in the creation of a new one.

Fig. 18. Garden view in winter. Year 2005. Source: Authors' photograph.

Ryc. 18 Widok na ogród zimą. Rok 2005. Źródło: fotografia autorek

In the second half of the 20th century, the garden, located on the northern side of the property, was divided into two parts. Closer to the house, there was a flowerbed with a bench, while the other part was dedicated to a vegetable garden. Trees, primarily fruit trees, grew throughout the entire plot. Over time, an increasing portion of the garden was transformed into a lawn, and some trees, particularly those that had died due to age, were removed and replaced with new ones. In addition to the fruit trees planted, the rear garden was enriched with emerald thuja trees along the fence. The

garden progressively evolved into a recreational space, including a swing and a slide for children until 2013. In the middle of the lawn, an arbor was constructed, initially furnished with seating and a table, which later served as a place to install a jacuzzi during the warmer months.

Fig. 19. Picture "a": The house from the garden side (north) before 1995. Picture "b" from the year 2001. Source: Authors' photographs

Ryc. 19. Dom od strony ogrodu (północnej) przed 1995 – zdjęcia „a”. Zdjęcie „b” 2001 rok. Źródło: fotografie autorek

Fig. 20. Garden in different years. Source: Author's photographs.

Ryc. 20 Ogród w różnych latach. Źródło: zdjęcia autorek

The greenery at the front of the building also underwent changes. In the second half of the 20th century, as documented by the 1989 photograph (Fig. 21a), there were two trees in the area in front of the house. In 2017, one of these trees, a birch tree, died, posing a potential hazard and necessitating its removal for safety reasons.

In 1999, the decision was made to plant plants from the stonecrop family, such as the species *Sedum*, representing a significant step towards transforming the character of the space from seasonal to year-round, evergreen, and facilitating the maintenance of this green area on the southern side. At the turn of the 21st century, new plantings were carried out, introducing medium-sized vegetation that influenced the aesthetics of the surroundings. Around the year 2010, ivy was planted on the boundary wall of the garage, adding a new dimension to the landscape of this part of the property.

Fig. 21. a) Second half of the 20th century, 1989 - there are two trees in front of the house; b) removal of the birch tree in front of the house in 2017; c) English ivy planted on the wall of the neighboring garage (photo from 2013); d) Planting new medium-sized vegetation. Source: Author's photographs.

Ryc. 21. a) Druga połowa XX wieku, rok 1989 – przed domem znajdują się dwa drzewa; b) usunięcie brzozy przed domem 2017, c) na ścianie granicznego garażu posadzony został bluszcz zimozielony (fot. 2013), d) nasadzenie nowej, średniej wielkości roślinności. Źródło: zdjęcia autorki

4.4 Taking care of the environment

In the first significant stage of expansion, commencing in 1996, the building was thermally insulated, and the previous box windows, which did not meet the current thermal permeability standards, were replaced with new ones that complied with the thermal permeability requirements at that time. The window replacement also aimed at sound reduction, which was essential due to the property's location, only 17 meters from the boundary of an elementary school, often generating significant noise levels.

In 2021, photovoltaic panels were installed on the roof of the researched property (Fig. 22). However, it was decided not to install a heat pump, mainly due to the owners' lack of conviction. In the case of a heat pump, there would be a need to supply a larger amount of electrical energy than could be generated by the installed photovoltaic panels. It should be noted that the roof of this property, both in the original part and in the part added at the end of the 20th century, features a steep slope and the presence of dormer windows, resulting in limitations on the number of photovoltaic panels that could be installed due to the physical roof configuration.

Fig. 22. Photovoltaic panels installed on the roof of the studied building. Source: Author, February 2022.

Ryc. 22. Panele fotowoltaiczne zainstalowane na dachu badanego budynku. Źródło: autorka luty 2022.

Fig. 23. Photovoltaic panels have also been installed on other buildings near the studied property. However, considering only the section of the street where the studied property is located, out of the eight semi-detached houses, panels were installed on three of them.

Ryc. 23. Panele fotowoltaiczne zainstalowane zostały również na innych budynkach, w pobliżu badanej nieruchomości, jednak biorąc pod uwagę tylko fragment ulicy, przy której jest usytuowana badana nieruchomość, to na osiem połówek bliźniaków, panele zostały zainstalowane na trzech

Fig. 24. At the top, 2019, and at the bottom, 2022 – photovoltaic panels are installed on three buildings.

Ryc. 24. U góry 2019, na dole 2022 – na trzech budynkach znajdują się panele fotowoltaiczne.

On the section of Reymonta Street containing eight semi-detached houses, photovoltaic panels were installed on three of them. The discussed building, along with the second half of the semi-detached house, has the least favorable roof configuration for panel installation, as visible in figure 24. In this photograph, it is the extreme object on the left side, where you can observe the complex geometry of the roof.

In the twenties of the 21st century, another window replacement was carried out in the building. The new windows featured improved sound insulation and a lower heat transfer coefficient. External blinds were installed on all ground-floor windows and on the doors leading to the garden. Renovation work on the facade and the sealing of the roof insulation were also conducted. Nevertheless, these actions primarily affected the color scheme of the building, leaving its architectural form unchanged compared to the state at the end of the nineties of the 20th century.

5. CONCLUSION

Transformations in building architecture, especially in pre-war houses, have occurred in the past and continue into the 21st century. It is worth noting that one renovation often leads to further expansion, changes, and modifications in neighboring buildings.

The subject discussed in the article has undergone numerous modifications. Over time, the second half of the building has also been modernized. As seen in illustration no. 25, despite numerous changes carried out in different years, both parts of the twin house exhibit a similar appearance.

A characteristic feature of many buildings in Pogodno, both those dating back to pre-World War II and those from the post-war period, has become the presence of added canopies in front of their entrances. Furthermore, there is a common practice of converting attics in these houses into living spaces.

Fig. 25. Appearance of the entire twin house in chronological order: in the 1930s (on the left), 2005, and in the early 2020s (on the right). Source: Photos by the author.

Ryc. 25. Wygląd całego bliźniaka kolejno: w latach trzydziestych XX wieku (po lewej stronie), rok 2005 i na początku lat dwudziestych XXI wieku (z prawej strony). Źródło: Fotografie autorki.

In the analyzed structure, evolution has occurred not only in terms of its architecture but has also transformed the organization of the plot. Beginning with the enlargement of the ground floor through the addition of an extra room and modifications to the garage, followed by the expansion of an upper floor with a high-pitched roof, mirroring the roof pitches characteristic of the pre-war part. The garden, originally mainly for vegetables, has been transformed into a recreational space dominated by trees, especially fruit trees, flowers, and vegetables. Photovoltaic panels have been installed on the roof. The latter elements are particularly noteworthy as they reflect changing perspectives on ecological matters and a growing awareness of the significance of having independent sources of food and energy.

Architectural changes, such as expansion and the addition of new elements like balconies or terraces, increasing window sizes with improved insulation properties, and the use of automatic gates and blinds, signify adaptation to new standards of living and a response to residents' expectations.

Fig. 26. A row of buildings from the 1930s. One of the twins was constructed in the 1960s. The post-war building has balconies facing the street, but in terms of its dimensions and the shape of its structure, it closely resembles the pre-war development, which is predominant. Source: Photo by the author, 2022.

Ryc. 26. Ciąg budynków z lat trzydziestych XX wieku. Jeden bliźniak był wybudowany w latach sześćdziesiątych. Budynek powojenny ma od strony ulicy balkony, ale swoimi gabarytami i kształtem bryły jest zbliżony do zabudowy przedwojennej, która jest w przeważającej ilości. Źródło: fotografia autorki 2022

EWOLUCJA PRZEDWOJENNEGO DOMU JEDNORODZINNEGO W SZCZECINIE: ARCHITEKTURA, HISTORIA I METAMORFOZA

1. WSTĘP

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie procesu metamorfozy architektonicznej oraz przekształceń zagospodarowania działki w kontekście zabudowy jednorodzinnej. Przedstawiona analiza przypadku obejmuje budynek w zabudowie bliźniaczej, jednorodzinnej, usytuowany w Szczecinie, na dzielnicy Pogodno. *Współcześnie Pogodno, dzielnica obejmująca swym obszarem kilka mniejszych zespołów, do których należy także West End i Neu West End jest jedną z najatrakcyjniejszych dzielnic Szczecina. O jej atrakcyjności zdecydował willowy charakter, kameralna skala oraz wysokiej klasy połączenie przestrzeni publicznych z zielenią.* (Bizio K. 2013, s. 26)

W artykule skoncentrowano się na analizie zmian w bryle budynku, układzie przestrzennym oraz użytych materiałach, jakie pojawiały się w kolejnych okresach, ukazując zarazem, w jaki sposób dom stał się bardziej funkcjonalny i dostosowany do potrzeb kolejnych pokoleń mieszkańców. Dodatkowo, przeanalizowano zagospodarowanie działki przynależnej do obiektu, uwzględniając zarówno zmiany w jej użytkowaniu, jak i w krajobrazie.

Przedstawienie tych transformacji ma na celu nie tylko odsłonięcie historii danego obiektu, lecz także ilustrację ogólnych trendów w architekturze zabudowy jednorodzinnej i jej otoczeniu, stylach życia oraz podejściu do środowiska naturalnego najbliższego miejscu zamieszkania. Analiza ta stanowi wkład w lepsze zrozumienie sposobu, w jaki zmienia się otaczające nas środowisko budowlane oraz jak przeszłość kształtuje teraźniejszość i przyszłość naszych przestrzeni mieszkalnych.

2. METODY I ZAKRES BADAŃ

W pracy wykorzystane zostały różnorodne metody badawcze, skupiające się na odczytaniu przekształceń zachodzących w przestrzeni domu oraz jego otoczeniu. Analiza źródeł historycznych pozwoliła na dogłębne zrozumienie pierwotnego projektu i architektury. Naukowe publikacje dostarczyły kontekstu dla zmian zachodzących w trendach budowlanych oraz urbanistycznych. Badania terenowe stanowiły bezpośrednią obserwację ewolucji budynku i działki na przestrzeni lat, dającą wgląd w stopniowe dostosowywanie się domu do nowych standardów życia.

Analiza map i archiwalnych fotografii pozwoliła na weryfikację przemian w bryle budynku, układzie przestrzennym oraz użytkowaniu działki. Bezpośrednie wywiady z potomkami pierwotnych właścicieli dostarczyły cennych informacji o celach, motywacjach i wyborach podejmowanych podczas kolejnych faz przebudowy. Te relacje wprowadziły ludzki wymiar do analizy zmian architektonicznych.

Obszarem badawczym była połowa bliźniaczego domu w Szczecinie, znajdującego się w dzielnicy Pogodno. Studium przypadku pozwoliło na wnikliwą analizę zmian zarówno wewnątrz budynku, jak i sposobie zagospodarowania działki na przestrzeni lat.

3. OSIEDLE POGODNO

Pogodno stanowi istotny fragment miasta Szczecin, pełniąc rolę osiedla administracyjnego (Uchwała, 1990) w obrębie dzielnicy Zachód. Położone w zachodniej części miasta, od północy Pogodno graniczy z osiedlem Zawadzkiego-Klonowica, od północnego wschodu z Arkońskie-Niemierzyn, podczas gdy na wschodzie sąsiedztwo tworzą osiedla Łękno oraz Turzyn. Południowe granice Pogodna łączą się z osiedlami Świerczewo i Gumieńce, a na zachodzie z osiedlem Krzekowo-Bezrzecze. Na ilustracjach numer 3 przedstawiona została lokalizacja osiedla Pogodno w roku 1945 oraz 2023. *Dzielnica Pogodno nosiła (...) nazwę Ackersmannshöhe na cześć słynnego burmistrza miasta Ackermanna, urzędującego w latach 1907 – 1931.* (Barntik P. s. 144)

Pogodno stanowi typowe osiedle mieszkaniowe, łącząc w sobie różnorodne udogodnienia, takie jak handel, gastronomia, sport, rekreacja i edukacja. W obrębie tego obszaru widoczna jest różnorodna charakterystyka zabudowy, obejmująca zarówno budynki wolnostojące, bliźniacze oraz szeregowy. Wśród nich znajdują się domy jednorodzinne, jak i budynki mieszkalne o charakterze wielorodzinnym, przy czym cała zabudowa charakteryzuje się niską intensywnością. ... *Stare Pogodno, pierwotnie siedziba zamożnych Szczecinian, pracowników urzędów miejskich i policji. Dzielnica jest przyjazna mieszkańcom i całkowicie pozbawiona przemysłu. Dziesiątki stojących tutaj domków willowych nawiązują do XIX-wiecznej architektury.* (Hozer J. Putek-Szeląg E., Szeląg M., 2009. s. 100)

Niewątpliwie Pogodno wyróżnia się architekturą wpisaną w malownicze otoczenie pełne zieleni, która otacza zarówno prywatne posesje, jak i przestrzenie publiczne. *Mieszkający na Pogodnie podkreślali zieleń okalającą domy, spokój, jako od razu odczuwalne walory tej części miasta* (Krantz W., 1976). Obfitość zieleni bez wątpienia stanowi znaczący atut dzielnicy, choć wysokie drzewa, dodając uroku, mogą stanowić wyzwanie dla optymalnego nasłonecznienia, istotnego dla paneli fotowoltaicznych, które osiągają najlepszą efektywność w pełnym słońcu (Ryc. 1 i 2).

Pogodno jest dzielnicą, która może służyć jako przykład klasycznej kompozycji urbanistycznej. Jest bardzo dobrze zaprojektowana, która początkowo charakteryzowała się zabudową blokową użytkowaną przez lokalnych urzędników, w perspektywie czasu powstały na tym terenie szkoły, pry-

watne wille oraz tereny zielone. Przez wielu mieszkańców ten obszar miasta był i jest nadal przykładem założeń urbanistycznych związanych z ideą tzw. miast ogrodów. (Heigel M. 2019, s. 183)

Zabudowę mieszkaniową na Pogodnie projektował między innymi Abrahamowicz, czerpiąc wzorce z przedwojennej zabudowy. „Jako pierwszy z architektów czerpał z zastanych tutaj wzorców solidnej niemieckiej architektury domów jednorodzinnych willowej dzielnicy - ogrodu Pogodno. Wśród zieleni stoją tutaj dwu, trzy kondygnacyjne domy murowane, z cieszącymi oko detalami z cegły ... ze skośnymi, wysokimi dachami ceramicznymi o szerokich okapach. Abrahamowicz z właściwą sobie pokorą i wrażliwością odniósł się do przedwojennej, niemieckiej tradycji budowlanej Pogodna. (Sachanowicz, 2018, str. 242)

4. HISTORIA DOMU POŁOŻONEGO NA ULICY REYMONTA

4.1. Położenie

Badany budynek znajduje się w północno-wschodniej części Pogodna. Dokładna lokalizacja budynku przedstawiona została na ilustracjach nr 4, 5, 6. Znajduje się on w bezpośrednim sąsiedztwie Szkoły Podstawowej nr 3, usytuowanej przy ulicy Władysława Reymonta 23.

Budynki położone przy tym samym fragmencie ulicy (Ryc. 5) charakteryzowały się zbliżonym układem funkcjonalnym oraz wyglądem architektonicznym.

4.2. Projekty i zabudowa

Część dzielnicy Pogodno powstała w latach trzydziestych XX wieku. Budynek poddany badaniu to przykład typowego bliźniaka charakterystycznego dla tamtego okresu, w zabudowie jednorodzinnej. Historia jego powstania i przekształceń została poddana analizie. Na ilustracji nr 7a przedstawiono budynek niedługo po zakończeniu jego budowy, natomiast na ilustracji nr 7b widoczny jest budynek wciąż w swojej pierwotnej formie, kilka lat po wybudowaniu. Dodatkowo, na obu ilustracjach widoczna jest zieleń przed domem, w szczególności uwypuklają się brzoza i świerk. Na ilustracji 7b można również dostrzec wyraźny wzrost tych zielonych elementów, które współtworzą otoczenie budynku, w porównaniu do wcześniejszego zdjęcia (Ryc. 7a), na którym bryła budynku była bardziej eksponowana, a zieleń była mniej rozwinięta.

Był to budynek piętrowy, podpiwniczony z wysokim dachem, który do lat dziewięćdziesiątych XX wieku nie został zmieniony, poza budową garażu. Układ pomieszczeń w piwnicy odzwierciedlał pomieszczenia z parteru (Ryc. 8). Na parterze znajdował się przedsionek, z którego było wejście do WC, następnie korytarz z wejściami do dwóch pokoi, kuchni i schody prowadzące na piętro oraz do piwnicy (Ryc. 9). Na piętrze znajdował się korytarz, który zapewniał dostęp do: łazienki, trzech pokoi oraz schodów na prowadzących strych i na parter. Wejście na schody wiodące na strych było zamykane drzwiami. (Ryc. 10)

W połowie lat sześćdziesiątych XX wieku dobudowany został garaż. Konieczne w tym celu było usunięcie świerka. W latach osiemdziesiątych część strychu została przebudowana na przestrzeń mieszkalną.

Przedstawiony budynek to przykład wielu budynków na Pogodnie, które miały taki sam układ funkcjonalny i architekturę. Zdecydowana większość z nich przez lata przeszła swoistą metamorfozę zarówno w wyglądzie, jak i rozmieszczeniu poszczególnych funkcji.

W drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku budynek został rozbudowany i przebudowany. Garaż z lat sześćdziesiątych (Ryc. 11), który miał w świetle niecałe 5 metrów długości, został zburzony, a w tym miejscu, powstał nowy garaż, za nim od strony północnej pokój, a nad nimi duży, dwupoziomowy pokój dzienny, który ma dostęp do światła z dwóch stron świata: południa i północy. Miało to na celu częściową zmianę układu funkcjonalnego.

W tym okresie w budynku zamieszkały trzy pokolenia. Parter składał się z przedsionka, łazienki, korytarza, trzech pokoi i kuchni. Na piętrze pojawił się dodatkowy pokój, a jeden z wcześniejszych pokoi został przekształcony na kuchnię. Zmianie uległo również poddasze, które w całości zostało

zagospodarowane na część mieszkalną. To z kolei wymagało zmiany architektury dachu poprzez dodanie trzech lukarn. Dwie z pojedynczymi oknami usytuowane zostały od strony południowej i północnej, natomiast jedna lukarna z dwoma oknami na stronie zachodniej. Okna od strony zachodniej musiały zostać zamurowane, z powodu dobudowania części nad garażem. Cały dom został również docieplony. Największym wyzwaniem okazała się kwestia konstrukcji, a dokładnie: czy można istniejącą ścianę, przyległą do części rozbudowanej, wykorzystać jako nośną do projektowanego stropu.

Zmianie uległa nie tylko architektura dachu, ale również zmienione zostały okna. Ich wymiana wpłynęła na poprawę izolacji termicznej, co w efekcie przyczyniło się do zwiększenia efektywności energetycznej budynku. Kolejnym aspektem modernizacji było zwiększenie rozmiarów okien. Ten zabieg miał zasadniczy wpływ na doświetlenie wnętrza, tworząc bardziej komfortową przestrzeń, jednocześnie umożliwiając większy przepływ naturalnego światła, co ma pozytywny wpływ na komfort użytkowników.

Rozważając dalsze aspekty modernizacji, można zauważyć istotne zmiany w wyglądzie garażu oraz zewnętrznej bryle budynku. Po modernizacji, garaż otrzymał automatyczną, dużą bramę, nieznacznie zwiększyły się również jego gabaryty. Bezpośrednio za garażem, w północnej części budynku, została utworzona przestrzeń mieszkalna w postaci pokoju. Warto zaznaczyć, że przed głównym wejściem do budynku, czyli od strony południowej, pojawiło się zadaszenie, co stanowi istotne udogodnienie w kontekście warunków atmosferycznych (Ryc. 14a).

Również od strony północnej dokonano istotnych zmian, wprowadzając nowe elementy architektoniczne. W tym przypadku, nad częścią parteru w nowo dobudowanej części budynku został stworzony balkon, co znacząco wzbogaciło wygląd elewacji oraz funkcjonalność budynku (Ryc. 14b). Te zmiany nie tylko wpłynęły na estetykę, lecz także na użytkowość całej struktury domu.

W kontekście dalszej modernizacji tego obiektu można odnotować kolejne znaczące zmiany, które wpłynęły na jego funkcjonalność i wydajność energetyczną. W późniejszym okresie doszło do rozbudowy budynku poprzez wzniesienie tarasu od strony północnej, stanowiącego nowy element w jego architekturze. Ciekawym aspektem tej rozbudowy było wyposażenie tarasu w drewniane schody, które umożliwiają dostęp do ogrodu znajdującego się poniżej. Szczegóły tej modyfikacji zostały ukazane na ilustracjach nr 14b oraz 14c.

W latach 2021 i 2022, kontynuując starania mające na celu doskonalenie parametrów budynku, przeprowadzono wymianę okien. Nowe okna, choć zachowują kształt i estetykę wypracowaną w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku, charakteryzują się znacznie lepszymi parametrami izolacji cieplnej. Ten krok pozwolił na poprawę efektywności energetycznej budynku, co jest istotne w dążeniu do zrównoważonej i efektywnej eksploatacji struktury mieszkalnej.

4.3. Zieleń

Jednym z walorów osiedla Pogodno, który przyciągał i nadal przyciąga mieszkańców, to obfitość zieleni, obecna zarówno na prywatnych posesjach, jak i w przestrzeniach publicznych. Podobnie jak architektura, również i krajobraz zielony podlega zmianom, jednak pozostaje integralną częścią tożsamości tego miejsca. *Okazałe wille stały wśród majestatycznych starych drzew i egzotycznych krzewów, takich jak magnolie, które zachwyciły szczecińskich pionierów pierwszej wiosny.* (Łopuch M. s. 322)

Ogród z tyłu oraz zieleń od frontu omawianej nieruchomości, ewoluowały wraz z upływem czasu. Zmiany, jakie zachodziły, nie prowadziły do zmniejszenia ogólnej przestrzeni zielonej, ale nawet likwidacja jednej zielni powodowała powstanie nowej.

W drugiej połowie XX wieku, ogród, czyli część działki położona od strony północnej, był podzielony na dwie części. Bliżej domu znajdowała się rabata kwiatowa z ławką, podczas gdy drugą częścią był warzywniak. Na całej działce rosły drzewa, głównie owocowe. Z upływem czasu coraz większa część ogrodu została zagospodarowana trawnikiem, a niektóre drzewa, przede wszystkim te obumarłe ze względu na swój wiek, zostały usunięte i zastąpione nowymi. Oprócz posadzonych drzew owocowych, tył ogrodu został wzbogacony o tuje szmaragdowe zlokalizowane wzdłuż płotu.

Ogród coraz bardziej ewoluował w kierunku przestrzeni rekreacyjnej, między innymi do 2013 roku na jego terenie znajdowały się huśtawka i zjeżdżalnia dla dzieci. Na środku trawnika powstała altana, z początku z siedziskami i stołem, a z czasem posłużyła jako miejsce do usytuowania jacuzzi w ciepłych miesiącach.

Zmianą ulegała również zieleń od frontu budynku. W drugiej połowie XX wieku, co dokumentuje zdjęcie z 1989 roku (Ryc. 21a), na obszarze przed domem znajdowały się dwa drzewa. W roku 2017 jedno z tych drzew, brzoza, obumarło, co niosło za sobą potencjalne zagrożenie i konieczność jej usunięcia ze względów bezpieczeństwa.

W 1999 roku zdecydowano się na nasadzenie roślin z grupy skalnicowców, np. gatunku rozchodnik, co stanowiło istotny krok w kierunku przekształcenia charakteru przestrzeni z sezonowego, na całoroczny, zawsze zielony oraz ułatwiło pielęgnację tej części zieleni od strony południowej. Na przełomie XX i XXI wieku, z kolei, przeprowadzono nowe nasadzenia, wprowadzając średniej wielkości roślinność, co miało wpływ na estetykę otoczenia. W okolicach roku 2010, na ścianie granicznego garażu został posadzony bluszcz zimozielony, dodając nowego wymiaru krajobrazu tej części nieruchomości.

4.4. Dbanie o środowisko

W pierwszym znaczącym etapie rozbudowy, rozpoczynającym się w roku 1996, dokonano ocieplenia budynku oraz zastąpiono wcześniejsze okna, które były skrzynkowe i nie spełniały obowiązujących standardów, nowymi, spełniającymi ówczesne wymagania przepuszczalności cieplnej. Wymiana okien miała również na celu redukcję dźwięków, co było istotne ze względu na lokalizację nieruchomości, która znajduje się zaledwie 17 metrów od granicy szkoły podstawowej, często generującej znaczny poziom hałasu.

W roku 2021 dokonano instalacji paneli fotowoltaicznych na dachu badanego obiektu (Ryc. 22). Jednakże, zdecydowano się nie instalować pompy ciepła, głównie ze względu na brak przekonania właścicieli. W przypadku pompy ciepła, istniałaby konieczność dostarczania większej ilości energii elektrycznej, niż była możliwość wytworzenia jej przez zamontowane panele fotowoltaiczne. Należy nadmienić, że dach tego obiektu, zarówno na części pierwotnej, jak i na części dobudowanej pod koniec XX wieku, cechuje się stromym nachyleniem oraz obecnością lukarn, co skutkowało ograniczeniami w ilości zamontowanych paneli fotowoltaicznych, narzuconymi przez fizyczną konfigurację dachu.

Na fragmencie ulicy Reymonta, na którym znajduje się osiem parówek bliźniaków, panele fotowoltaiczne zainstalowano na trzech z nich. Omawiany budynek, wraz z drugą parówką bliźniaka, mają najmniej korzystne ukształtowanie połaci pod kątem montażu paneli, co widoczne jest na ilustracji nr 24. Na tej fotografii, jest to skrajny obiekt, po lewej stronie, gdzie można zauważyć złożoną geometrię dachu.

W latach dwudziestych XXI wieku dokonano ponownej wymiany okien w budynku. Nowe okna charakteryzowały się lepszą izolacyjnością akustyczną oraz niższym współczynnikiem przenikania ciepła. Zainstalowano do nich żaluzje zewnętrzne, na wszystkich oknach na parterze oraz na drzwiach prowadzących do ogrodu. Przeprowadzono również prace renowacyjne elewacji i uszczelnienia ocieplenia dachu. Niemniej jednak, te działania wpłynęły głównie na zmianę kolorystyki budynku, pozostawiając jego architektoniczną formę niezmienną, w stosunku do stanu z końca lat dziewięćdziesiątych XX wieku.

5. PODSUMOWANIE

Przemiany w architekturze budynków, a w szczególności przedwojennych domów, miały miejsce w przeszłości i kontynuują również w latach dwudziestych XXI wieku. Warto zaznaczyć, że jedna przebudowa często pociąga za sobą kolejną rozbudowę, jak i zmiany oraz modyfikacje w innych, sąsiednich budynkach.

Omawiany w artykule obiekt przeszedł liczne modyfikacje. Z czasem modernizacji uległa też druga połowa budynku. Jak widać na ilustracji nr 25, po licznych zmianach, choć przeprowadzonych w różnych latach, obie części bliźniaka prezentują podobny wygląd.

Charakterystyczną cechą wielu budynków na Pogodnie, zarówno tych pochodzących sprzed II wojny światowej, jak i tych z okresu powojennego, stała się obecność dobudowanych zadaszeń przed ich wejściami. Ponadto, istnieje powszechna praktyka zagospodarowywania strychów w tych domach na cele mieszkalne.

W analizowanym obiekcie nastąpiła ewolucja nie tylko w kontekście jego bryły, ale również przekształciła się organizacja przestrzeni na działce. Począwszy od powiększenia parteru poprzez dodatkowy pokój i modyfikację garażu, następnie, nad nimi rozbudowę piętra z wysokim dachem, odzwierciedlającym spadki dachu charakterystyczne dla części przedwojennej. Z ogrodu głównie warzywnego, przekształcono go w przestrzeń rekreacyjną, w której dominują drzewa w szczególności owocowe, kwiaty i warzywa. Na dachu zainstalowane zostały panele fotowoltaiczne. Ostatnie z wymienionych elementów warto szczególnie podkreślić, ponieważ odzwierciedlają one zmieniające się spojrzenie na kwestie ekologii i rosnącą świadomość znaczenia posiadania niezależnych źródeł żywności i energii.

Zmiany w architekturze, takie jak rozbudowa, dodawanie nowych elementów, takich jak balkony czy tarasy, zwiększanie powierzchni okien o lepszych parametrach izolacyjnych, stosowanie automatycznych bram i żaluzji, stanowią wyraz adaptacji do nowych standardów życia oraz odpowiedź na oczekiwania mieszkańców.

BIBLIOGRAPHY

- Bartnik P. (1992) Białecki Tadeusz, Turek-Kwiatkowska Lucyna, Szczecin stary i nowy, Szczecińskie Towarzystwo Kultury, Szczecin 1991. S. 143-144. Szczecińskie Studia Kościelne 3 (1992).
- Bizio K. (2013). Nature as an Inspiration in Creating a Residential Environment Analysis of the Idea Based on the Examples of Residential Housing Estates from Szczecin. Dom i osiedle jutra. Część I. Wyd. Środowisko Mieszkaniowe - Housing Environment 11/2013.
- Dzielnice Szczecina 1945. http://sedina.pl/galeria/displayimage.php?album=1238&pid=11633#top_display_media.
- Google maps. Pogodno, Szczecin. <https://www.google.com/maps/place/Pogodno,+Szczecin/@53.4438687,14.4943704,15z/data=!3m1!4b1!4m6!3m5!1s0x47aa0eb648228239:0xc54187514ab75b2918m2!3d53.4438433!4d14.5055733!16zL20vMDM4djJ3?authuser=0&entry=ttu>.
- Hajdamowicz R. (2009). Zmartwychwstała modernistyczna „mieszkaniówka” wizytówką dzisiejszego miasta. *ARCHITECTURAE et ARTIBUS* – 1/2009, ISSN 2080-9638.
- Heigel M. (2019) The spatial and cultural continuity in urban development and methods of its implementation. S. 175-186. DOI: 10.21005/pif.2019.39.C-02. *Przestrzeń i forma / Space & Form* no 39.
- Hozer J. Putek-Szeląg E., Szeląg M., (2009) *Dom w Szczecinie, dom w Berlinie*. Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Nr 15. pp. 79 -102.
- Krantz W. (1976) Localisation réelle et préférée du logement dans le terrain de la ville / Rzeczywista i preferowana lokalizacja zamieszkania na terenie miasta. <https://repozytorium.amu.edu.pl/server/api/core/bitstreams/11b2e913-5d2e-4ffc-8869-4ece9d5cef0b/content>. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 1976, nr 4. Wyd. Wydział Prawa i Administracji UAM. (Accessed: 09-04-2022).
- Kubus M., Nowak G., Zielinski J. (2003) Drzewa i krzewy dzielnic Szczecina: Pogodno, Lekno i Niemierzyn. *Folia Universitatis Agriculturae Stetinensis. Agricultura* tom 92. Wyd. ZUT w Szczecinie. s. 93-111.
- Kupiec M. Dusza-Zwolińska E. (2020). Wpływ uwarunkowań fizjograficznych i historycznych na kształtowanie systemu przyrodniczego miasta na przykładzie Szczecina / The impact of physiographic and historical conditions on the shaping of nature systems within cities – Szczecin (Poland) case study. pp. 115-140, DOI 10.30450/202006. *Dissertations Of Cultural Landscape Commission* No. 43 (1) 2020, ISSN 1896-1460.
- Łopuch M. (2010) *Szczecin Pogodno / Von Westend bis Schonau*. Wydawca Stowarzyszenie Czas Przestrzeń Tożsamość. ISBN: 978-83-932445-0-8.

- Mapa Szczecina z 1936. (2014) http://maps.mapywig.org/m/City_plans/Central_Europe/Stettin_10K_1937.jpg, (Accessed: 03-01-2017).
- Pomeranica.pl (2013). Pogodno. Encyklopedia Pomorza Zachodniego. <https://pomeranica.pl/wiki/Pogodno>. (Accessed: 03-01-2017).
- Praca zbiorowa (2015). Budownictwo energooszczędne w Polsce – stan i perspektywy. Wyd. Uczelniane Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego Bydgoszcz 2015. ISBN 978-83-64235-74-0.
- Sachanowicz T. (2018). Twórczość Zbigniewa Abrahamowicza na tle architektury Szczecina lat 1945-1989. Studia z architektury nowoczesnej 6/2018. Str. 237-253.
- Uchwała nr VIII/53/90 Rady Miejskiej w Szczecinie z dnia 28 listopada 1990 w sprawie: utworzenie w mieście Szczecinie dzielnic i osiedli.
- Wszczecinie.pl. (2009) Dzielnice Szczecina: Pogodno. <https://wszczecinie.pl/dzielnice-szczecina-pogodno/16066> (Accessed: 09-11-2022).

AUTHOR'S NOTE

Elżbieta Czekiel-Świtalska is a researcher and specialist in the field of spatial planning. Her research focuses on analyzing the financial implications related to the implementation of local spatial development plans. She is also an author of publications related to spatial order and legal aspects of spatial planning.

Alicja Świtalska is an academic and researcher at the Faculty of Architecture at the West Pomeranian University of Technology in Szczecin. Her scientific interests revolve around spatial planning in conjunction with selected issues related to the protection of natural resources and landscapes. Additionally, she is passionate about the architecture of ancient cultures.

O AUTORZE

Elżbieta Czekiel-Świtalska – naukowiec oraz specjalista w dziedzinie planowania przestrzennego. Prowadzi badania skupiające się na analizie skutków finansowych, powiązane z implikacją miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Autorka publikuje również badania związane z kwestiami ładu przestrzennego oraz aspektami prawnymi dotyczącymi planowania przestrzennego.

Alicja Świtalska – pracownik dydaktyczno-naukowy na Wydziale Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się na planowaniu przestrzennym w połączeniu z wybranymi zagadnieniami ochrony dóbr naturalnych oraz krajobrazem. Ponadto, jest pasjonatką architektury starożytnych kultur.

Contact | Kontakt: elzbieta.czekiel-switalska@zut.edu.pl; alicja.switalska@zut.edu.pl